

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDONA.
TELEFON : 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON : 158 SZÁM

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lej pótdíj ellenében kapják. ☉

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

A növénynevelés a minőségi buza-termelés szolgálatában.

Az E. G. E. és a M. F. Sz. marosvásárhelyi kiállításával kapcsolatos előadás szorozat számára írta és előadta:
Székács Elemér.

Mezőgazdasági terméneink minőségének kialakulására mindenkor igen fontos tényező volt s az is marad a termelési körülmények összessége, valamint az egyes termelési évek viszonyai, amit az „évjárat“ nevezete alatt foglalhatunk össze.

A talaj-, éghajlati viszonyok, tehát a termelési körülmények adták meg világhírét a tiszavidéki buzának, a hercegovinai dohánynak, a küüllői vagy tokaji bornak, a nyitrai sörárpának s egyéb kiváló terményeknek. Ezeknél a fajta egymagában nem volt és nem is lehet hordozója a jó minőségnek, mert a fajtaival, a vetőmaggal a jó minőséget előmozdító termelési körülményeket egyszerűen átültetnünk nem lehetséges.

A termelési körülmények bár igen jelentékeny hatást gyakorolnak az importált növényfajtákra, mi régen beigazolt gyakorlati tény, ennek ellenére a multban is előszere-ttel vásárolták például az erdélyi gazdák a tiszavidéki buza vetőmagját, jóllehet egészen eltérő termelési körülmények közé került ez a vetőmag. Az a meggyőződés alakult ki akkoriban, hogy a tiszavidéki buzákat főképpen az erdélyi mezősségi talajokon megjavítják a buza minőségét, amíg át nem alakulnak s hozzá nem idomulnak az erdélyi termelési viszonyokhoz.

Az időnkénti vetőmag-változtatás a legutóbbi időig elfogadott irányelv volt a mezőgazdaságban s ennek bizonyos biológiai jogosultságát nem is tagadhatjuk. Ha a negyedszázad előtt uralkodott fajtákat tekintjük, vagyuk a buza példáját, ezek a fajták nem voltak botanikailag tiszta fajták, hanem a legkülönbözőbb alaki tulajdonságokat, különböző minőséget és termőképességet magukban rejtő típusok keverékéből álló tájfajták. Ezekben a vetőmagvakban igen nagy százalékban találhattunk olyan egyedeket, amelyek fajértéke leromlott különböző körülmények behatása folytán s így azután, ha vetőmagot cseréltünk s ezzel a cserével bár ismét csak különböző eltérő egyedek keverékét importáltuk, igen sok esetben oly vetőmaghoz jutottunk, melyben a legyengült fajtaelemek csekélyebb számban foglaltak helyet s így terméseink átmenetileg emelkedést mutattak ugy mennyiség, mint minőség tekintetében is. Ha buza-termelésünk a negyedszázad

előtti állapotára tekintünk vissza, különösen a minőség tekintetében kiváló búzát termő országokban és vidékeken általános volt a panasz, hogy a buza-termelés átlagos hozama alacsony s a rozsdafogékonyság és a hőütés iránti hajlam igen gyakran az aratást megelőző utolsó napokban teszi tönkre a gazda reményeit. Így azután nem lehet csodálkozni rajta, hogy divatossá vált a nyugati fajtákkal való kísérletezés s ha ezek a későnérő, de erős szalmájú, durva jellegű fajták rendszeren beérhettek, mire például Magyarország nyugati megyéiben elég gyakran volt eset, a soha nem tapasztalt magas terméshozam még azokon a buza-vidékeken is elterjedést biztosított ezeknek a fajtáknak, ahol nem volt létjogosultságuk. A nyugati fajták magas hozamának titka a mi közönséges régi fajtáinkkal szemben abban állott, hogy ezek már nemesített fajták voltak, tehát botanikailag tiszta típusok elszaporításából származtak, nem állottak sok ezer különböző típus keverékéből, mint a mi tájfajtáink, melyekben, mint előbb rámutattam, nem foglaltattak olyan leromlott fajta értékű egyedek, mint a mi tájfajtáinkban.

Midőn ezek a nyugati gyenge minőséget szolgáltató buza-fajták különösen a belterjesben kezelt magyar alföldi uradalmakban, tehát a Tiszavidéken is terjedni kezdtek annak ellenére, hogy némely évben nem bírták ki kontinentális teleinket, néhai Cserháti Sándor, a magyaróvári növénytermelési kísérleti állomás európai híré igazgatója ajánlotta figyelmembe a magyar buza nemesítésének kérdését, reámutatva annak lehetőségére, hogy a hazai búzából is sikerülni kell már egyszerű formaszérválasztás útján is oly tiszta törzsek létesítésének, melyet a hazai buza előnyös tulajdonságai megtartása mellett bőtermőség, rozsdállóság tekintetében jelentékenyen felülmulják azokat a hazai tájfajtákat, melyekből származtak, felveszik a versenyt átlagos hozam tekintetében a nyugati fajtákkal s feltétlenül legyőzik ezeket használati értékre nézve.

E kezdeményezés nyomán úgy nekem, mint utóbb másoknak is sikerült hat évi munka után megjelenni a piacon a nemesített buza-fajtákkal s bizonyára nem egy erdélyi gazdatársam is igazolhatja, hogy e fajták termőképessége, rozsdállósága, szalmaszilárdsága jelentékenyen felülmulta a régi közönséges buzákat e tulajdonságait.

Meg kell állapítanom, hogy a bőtermőbb, rozsdának jobban ellenálló törzseket inkább a némileg durvább jellegű, mintsem a vékony szalmájú, egyedekből sikerült létrehoz-

nunk, minthogy azonban én kizárólag a legjobb tiszavidéki anyagból, az Orosháza környékbeli búzákból létesítettem a nemesített búzáimat, miként azt a budapesti állami liszt-kísérleti állomás hivatalos adatai is igazolták, a nemesített buzákat minősége országos átlagban nem maradt mögötte a régi közönséges buzákat átlagos minőségének, tehát a használati érték tekintetében visszaesést a nemesített buzákat nem mutatnak.

A buzanemesítési munkánk első szakában s különösen a világháború idején az átlagos hozam emelése volt a főcél s ha nem is hanyagoltuk el a minőség kérdését, erre különösen nagy figyelmet már azért sem volt szükséges fordítanunk, mert Magyarország buzafeleslegének rendszerint teljes mennyiségét el tudtuk helyezni a volt monarchia közös vámterületén belül.

Ma a helyzet egészen más. A tengerentúli államok, főként az Egyesült Államok és Kanada versenye nem csupán Magyarországnak, de a többi exportállamoknak, mint Románia, Jugoszlávia, Bulgária, megnehezítette buza-kivitelét, viszont a behozatalra utalt európai államoknak az önellátás lehető megközelítését célzó termelési politikája szintén a buza-kiviteli államok exportlehetőségét csökkenti.

Az importállamok buza-termelésüket ugyszólván kizárólag kvantitatív, mennyiségi irányban fejlesztik, ehhez a növénynevelés minden eszközét sorompóba állítják, minek az a világos következménye, hogy évről-évre csekélyebb behozatalra van szükségük, de viszont csak olyan minőségű import-buzát hajlandók beengedni, amely kiváló mértékben alkalmas az ő bő hozamu, de gyenge minőségű belföldi búzáinak feljavítására. Ezért kedvelik a magas sikértartalmu Manitoba búzákat, melyekből aránylag kevesebb is elegendő a belföldi buzákat sütőképességének feljavítására, mint amilyen a román, magyar, vagy jugoszláv búzákat átlagos minősége.

A kiviteli nehézségek okozták azt a hiedelmet főképpen a malomipar körében, hogy a nemesített buza-fajták megromlották a buza minőségét s az már nem oly kiváló, mint régen volt. Ezt a hiedelmet a tudományos vizsgálatok megcáfolták, de ennek ellenére is az a meggyőződés, hogy az exportfelesleggel rendelkező európai buza-termő államoknak elsőrendű érdeke, hogy a kivitelre kerülő buzákat használati értékét, tehát minőségét minden rendelkezésre álló eszközzel megjavítani törekedjenek és pedig a vevő külföld kívánalmainak megfelelőleg.

(Folyt. köv.)

☉ A gazdák legelőnyösebben biztosíthatnak az Erdélyi Gazdasági Egyesülettel szerződéses viszonyban levő ☉

MINERVA Biztosító R.-T. kolozsvári intézetnél,
(Cluj, Calea Regele Ferdinand No 37.)

amely a magyar kisebbségi egyházak tulajdona, s így egyetlen magyar kisebbségi biztosító társaság. A biztosítások feladhatók: tűz, betörés, szavatosság, baleset és jégkár ellen. Különösen kedvező díjtáblázatok az élet-ágazatban. Vezérképviseltek székhelye: Arad, Brassó, Kolozsvár, Lugos, Marosvásárhely, Nagyvárad, Szatmár, Temesvár. 394

Szőlőbirtokosok.

Ma, amidőn majdnem valamennyi gazdasági ág csődöt mond, a szőlő még az, amely az összes gazdasági ág között türethető jövedelmet hoz, feltéve, hogy úgy a telepítésnél, meg a fajok kiválasztásánál, a szőlő kezelésénél, végül a must és bor kezelésénél, helyesen, ésszerűen járunk el.

Azokat a fajokat telepítsük, a melyek minőségileg és mennyiségileg a legtöbbet ígérnek. Melegebb, magasabb fekvésekre: Leánykát, Királyleánykát, Rizlinget. A hegy aljába, katlanokba, hűvösebb vidékekre: Neuburgert, Szürkebarátot és oda, ahol könnyen rothad a szőlő Piros Traminit. Bármely fajt is ültessük a fentiek közül, az ültetésnek $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{4}$ része legyen Muskot Ottonel. Az ilyen keverékből nyert borok, a legkeresettebbek, legjobban fizetett és legszivesebben fogyasztott borok. Fenti fajokon kívül minden más faj — mint nem gazdaságos faj — mellőzendő, kivéve, ha kimondott csemege-szőlő termelésről van szó. Csemege-szőlőt városokban és ezekhez közel eső helyeken termelni igen hálás dolog, jobban és biztosabban fizet mint a borfajok termelése. Csemege-szőlő fogyasztó lett még a legszegényebb ember is. Termelni csak a következő fajokat érdemes: Mint legkorábban érőt, Csaba Gyöngyét, azután a hálás fehér és piros Saszlát, Passatuttit és ott, ahol beérik, az igen finom Muskot Hamburgit.

Szőlőinkben ne legyen semmi hiány. 1—3 éves ültetésekben tanácsos csak erős szőlőoltványokkal pótolni, még pedig ha lehet ősszel. Idősebb szőlőkben is lehet igen jó sikerrel szőlőoltványokkal pótolni (magam is csináltam) ha erős, de rövid oltványt ültetünk, ennek gyökere a felső meleg talajban jöve, jól fog fejlődni és ha a pótlásokat 10—14 naponként megpermetezzük és azok mellett burján nem tűrünk. Sovány, sárga színű földben a gyökérre pótlásoknál jó fekete föld — lehetőleg erdei — teendő. Aki ezeket nem fogja tudni megcsinálni, az pótoljon erős gyökeres vadvesszőkkel és ezek hajtásait harmadév tavaszán, fásoltás utján, tetszés szerinti fajjal oltsa be.

Hogy borunkat korán, könnyen és a viszonyoknak megfelelő árban eladhassuk, a fő, hogy új borunk már januárban legyen szép tiszta színű, harmónikus, kellemes tiszta ízű és olyan, hogy szép tiszta színét nyáron a pincefelmelegedéskor, se veszítse el. Hogy ezt elérhessük, kell, hogy összes edényeink, főleg hordóink legyenek egészségesek, ecet, penész, dohós, faiz mentesek és hogy mustunk és ujborkunk szakszerűen, ésszerűen kezeltezzék.

Új hordókba csak must jöhet, ezek kétszer jól kigőzölendők, ha az nem lehet, akkor 2—3-szor erősen forró vízzel kezelendők, azután hideg vízzel kimosandók és ha még idő lenne rá, úgy néhány napon át hideg vízzel tele tartandók. Beteg hordók szintén kigőzölendők, vagy erősen kiforrázandók. Ezt megelőzőleg kifenekelendők, penész és piszok jól kivakarandó. Ugy a beteg hordók, mint új hordóknál az utolsó forrázás 2% sódávizzel eszközlendő. Beteg hordóknál nagyon tanácsos kifenekelés után, de forrázás előtt oltott sűrű meszet a hordóba tölteni, ezt úgy hengergetni, hogy a hordó egész belső része — donga, fenék — egyenletes mészréteggel bevonassék. A kitisztított hordók 1 napi szikkadás után, erősen bekénezendők. Az üres hordókban a kénezés nedves pincében két-három naponként, száraz pincében egy hónaponként eszközlendő. 50 vedres hordóba számítunk $2\frac{1}{2}$ deka kénszéletet.

Forrás közben fejlődik a zamat és buké anyagoknak nagy része ki. Minél sűrűbb tömegben történik a seprő részek lerakódása,

annál több zamat és buké anyagot rántnak magukkal és minél több rothadt, penészes anyagok vannak a mustban, annál többet vessz ezekből az ujbork magába, ami — ahogyan ez az idén is lesz — a borban hónapokon keresztül lesz érezhető, ezért a bor nem lesz megfelelő árban, vagy egyáltalában eladható. Ezeket elkerülendő, tanácsos mindig a mustot erősen kénezett hordóba tenni, itt nyugvásban lévén, egy néhány nap alatt megtisztul, penész, rothadás, föld, kékkő minden piszok leülepedik, ezután hideg vízzel tisztított hordóba hozzuk, adván hozzá egy kevés forrásban levő mustot, hogy hamar forrásba jöjjön. A leülepedett piszokot a törkölyhöz adjuk, pálinka főzésre. A forrás tökéletes kell, hogy legyen, hogy minden elerjedhető cukor elerjedjen, akkor az így

nyert borunk soha tiszta színét, feltéve, hogy egészséges hordóba lesz kezelve, el ne veszítse. Hogy ez megtörténhessen, a must 18—20 Celsius fok meleg helységbe hozandó erjedésre. Mikor az erjedés kissé lassabb lesz, megforgatjuk a mustot, mint a káposzta levét a káposztán, így a cukrot felbomlasztó előerjesztő sejtek a levegőből tápanyagot vévén, tovább tudnak élni és szaporodni és így a felbomlasztható cukrot mind felbomlasztják, borunk aztán mindig tiszta lesz. Ahogy a borunk megtisztult a seprőtől, azonnal lehuzzuk, ha mindjárt csak december is lenne. A röviden elmondottak szerint, nyerjük a legkellemesebb izü és mindig tisztán maradó borokat.

Schöppner Sámuel.

Dr. Csérer Lajos.

Szomorú kötelességet kell teljesítenem: bejelenteni az *Erdélyi Gazda* olvasóinak, hogy dr. Csérer Lajos meghalt. Érzem e pillanatban, hogy egészen szubjektív érzés kerekedett felül bennem. Ugy képzelem azonban, hogy sokan teszik fel a kérdést mint én: biztosan meghalt Csérer Lajos — nem tév-hírről van szó?

Ez az érzésem és másoknak ez a lélek-ből felszakadó kiáltása, egyben a legjobb értékmérője is dr. Csérer Lajos egyéniségének.

Közvetlen, lebilincselő modora következtében mindenkire szuggesztív módon tudott hatni. Rövid beszélgetés után pedig már mindenki úgy érezte, mintha ezt az embert örökké ismerté volna, mintha soha sem kellett volna megismernie.

Nem mintha Csérer Lajos ennyire alkalmazkodott volna az emberekhez. Nem! De ereje volt hozzá, hogy akaratának mindenben érvényt tudjon szerezni — megőrizve egyéniségének eredetiségét, — sokszor a végletekbe menőleg.

A közvetlen szuggesztív modor és az egyéniség akaratának erős kihangsúlyozása azok a személyes tulajdonságok, amelyek Csérer Lajos pályáját, működésének keretét és sikereit megszabták.

A vázolt lelki tulajdonságok önként adják, hogy Csérer Lajos mint *oktató- és apostol* volt igazán nagy... Mint tanár egész generációját nevelte és formálta át az erdélyi gazdáknak. Mint a komlótermesztés és modern gazdálkodás apostala nem maradt csak a negatív megállapításoknál. Komlós kertek, gyümölcsösök hirdetik ezt Erdély bércei között.

Az *Erdélyi Gazdasági Egyesület* és az *Erdélyi Gazda* nagyon sokat köszönhetnek Csérer Lajos munkásságának. Működésének súlypontja arra az időre esik, mikor az *Erdélyi Gazdasági Egyesület* kebelében a mozgalmak egész sorozata indult meg az erdélyi agrár társadalom helyzetének fellendítése érdekében.

Különös érdemének kell betudnunk, hogy akkor, mikor a nemzetek hatalmi önhittségükben csak előre néztek, Csérer Lajos viszanézett és tekintete a *falú népén* pihent meg. Felismerte, hogy milyen értéket reprezentálnak a falvak egyszerű gazdái.

Bőségesen elég volna ezeket az elhunyt dr. Csérer Lajos érdemlistájára felírunk. Ő azonban tudós is volt, a kutató minden szerencsés ösztönével megáldva. A kolozsvári *Egyetemi Könyvtár* poros írásai között napokig elkeresgélgetett egy-két sor agrár vonatkozású történelmi feljegyzésért. Óriási az anyag, amivel az agrártörténelmet gazdagította. Mi csak hálással szegezhetjük le, hogy főképpen erdélyi vonatkozású dolgok érdekelték. Szomorú, hogy nem adatott meg neki, hogy az összebúváradott anyagot rendezhesse. Hiány-

zot ehez az idő — és a diszpozíció. Ez utóbbi a háborút követő évek lelket és testet meg-rázkódtató keserűségeinek terhére kell írunk.

Csérer Lajos így is eleget alkotott! Tul-ságosan sokat! Rengeteg befejezett tett és munka hirdetik alkotó erejének abszolút értékű aktivitását. A befejezetlen művek pedig még nagyobb teszik őt és növelik érdemeit.

Tudom, hiszem, hogy mi erdélyiek, barátok és tanítványok egyaránt, akik akár közvetve, akár közvetlenül vallhatjuk Csérer Lajos bármilyen minőségben magunkénak, megbecsüljük munkáját. Azzal is tisztában vagyunk, hogy a próféták munkájának sikeréért a felelősség az utókoré, barátoké, tanítványoké!

Kár, hogy olyan messze halt meg Erdély-től. Ez nagyon fájhatott neki. Gyászbeszédet sirja felett nem tarthattunk, halála hírére is csak napok múlva tudtuk meg.

De halála felett érzett bánatunk sóhaját elviszik az erdélyi szelek sirjához és örökké-valóvá változott lelke bizonyára ellátogat hozzánk is... Vagy talán itt is van.

Az ilyen ember valóban nem hal meg!

Dr. Szász Ferenc.

Gazdasági kiállítás Székelykeresztúron.

Az Udvarhelymegyei Mezőgazdasági Kamara, Székelykeresztúron ez évi október hó 4-én vasárnap mezőgazdasági, termény, gyümölcs és állat kiállítást rendezett.

A kiállítás költségeit a gazdasági kamara fedezte. A kiállítás rendezéséért az elismerés Sz. Szakács Péter kamarai elnököt, Rendek Géza kamarai igazgatót, dr. Sebessy János kamarai igazgatótanácsi elnököt, továbbá Sántoma Leon vármegyei főállatorvos, Szilasi Jenő, Witner Márton, Zlatev Caro járási főállatorvosokat, Lázár Imre bérlőt és Gyerkes Mihályt illeti.

I. Az állatkiállításon kitüntetéseket nyertek a következők: 1. A lovak csoportjában aranyérmét kaptak: Dr. Vass Lajos Székelyudvarhely, Kovács Lajos Székelyudvarhely. Ezüstérmét nyertek: Varga Mózes Székelyszentmihály, Murvai József Ujszékely, Márton György Kiskede, Csoma József Székelykeresztúr, ezen kívül néhányan nyertek bronzérmét is. Míg 500 leu jutalmat kaptak: Sipos Domokos Nagysolymos, Imreh Sándor Homoródszentpál, Simó Ferenc Bogárfalva, továbbá 300—100 leut nyertek még 20-an. 2. Bikák csoportjában. A közönségi bikák gondozói közül 8-an nyertek 100—100 leut. Magántenyésztésű Simenthali bikáért 500 leut nyertek: Varró Mihály Fiátfalva és Gagyí László Alsóboldogfalva. 400 leut nyertek: Kiss János Székelykeresztúr, Benedekffy Sándor Rugonfalva, Buzogány Dénes Ujszékely, Gagyí Albert Alsóboldogfalva, Kovács Miklós Kobátfalva, Györffy Dénes Székelykeresztúr, Mátéffy Domokos Szentábrahám, Bán Albert Alsóboldogfalva, Nagy Dénes

Székelykeresztur és Kiss Zs. János Székelykeresztur. Ezen kívül sokan nyertek még 300—100 leu pénzt jutalmat. 3. **Tehenek csoportjában** aranyérmeket nyertek: A székelykereszturi Tanítóképző és Gábor Mózses csekefalvi kisgazda. Ezüstérmeket: Kozma Zoltán Székelyszentmiklós, Katona Dénes Gagy, Ugron Zoltán örökösei Fiátfalva és Mezei Károly Petek. Míg 500 leu pénzt jutalmat kaptak: Buksa János Bögöz, Bán Dénes Alsóbaldogfalva, ezen kívül 300—100 leu pénzt jutalmat szintén többen. 4. **Baromfiak csoportjában** aranyérmeket nyertek: A Kadácsi Baromfi Tenyésztő Szövetkezet, melynek vezetője Lőrinczy László, továbbá Farkas Gáborné Szentábrahám, Gyarmathy Lajos Ujszékely, dr. Demeter Attila Székelykeresztur és Girschik Gyula Székelykeresztur. 5. **Sertések csoportjában** aranyérmeket nyert: Sebesi Károly Bethfalva és 200 leu pénzt jutalmat: Lázár Imre Tarcsafalva.

II. **Mezőgazdasági csoportban** aranyérmeket és oklevelet nyertek: Az Ugron Testvérek Fiátfalva, Szász Mihály Bikafalva, Sebesy Károly Bethfalva, Szakáts Zoltán Bikafalva, Kovács Lajosné Székelyudvarhely, Nagy Mihály Fiátfalva, br. Dániel Ferenc Vargyas, Gyarmathy Lajos Ujszékely, főleg a szójabab termelésével, Nagy Dénes Kobátfalva általa szerkesztett repavágó gépével és Szabados János a Szakáts Péter által konstruált gyümölcs aszalónak leírás után való elkészítésével. Ezüstérmeket oklevelet nyertek aztán még többen.

III. **Tejszövetkezetek csoportjában** aranyérmeket oklevelet nyertek: A Rugonfalvi Tejszövetkezet, a Fiátfalvi Tejszövetkezet, a Csehétfalvi Tejszövetkezet és monostori sajt-készítményéért id. Borbáth István Kiskede. Ezüst- és bronzérmeket oklevelet itt is még többen nyertek.

IV. **Gyümölcsészeti csoportban** aranyérmeket oklevelet nyertek: A „Chinoi” bér-gyümölcsöse Bályok, Szakáts Zoltán Bikafalva, ifj. Borbáth István Kiskede és id. Borbáth István Kiskede. Ezüstérmeket oklevelet: Cárnetiu Gh. Felsőboldogfalva, dr. Viola Sándor Székelykeresztur, Farkas Katalin Nyárádszentbenedek, Ugron Testvérek Fiátfalva, Varga Zsigmond Medesér, Szász Mihály Bikafalva és a Kadácsi Gyümölcsköz-ség tagjai együttes gyűjteménye. Aranyérmeket oklevelet kaptak a gyümölcsfa permetezőszereikért: a Chinoi vegyszerek gyára főlerakat Bukarest, ugyisintén az Ugron Testvérek igen szép faiskolai oltványaikért.

IRODALMI SZEMLE

Gazdaköreink figyelmébe. A „Minerva” könyvkiadó vállalat egy szövetkezeti útmutató kiadását vette tervbe, melynek tartalma a következőket ölelné fel: a szövetkezetek célja, gazdasági és erkölcsi jelentősége, a szövetkezetek fajtái (hitel-, fogyasztási-, beszerző-, termelő- és értékesítőszövetkezetek), a szöv. jog rövid ismerete, szövetkezeti szervezetünk, hogyan alakítsunk szövetkezeteket? A tervezett könyv kiadása azonban csak akkor valósítható meg a mai súlyos gazdasági viszonyok közt, ha a kiadás költségeket egy részét sikerül előfizetések útján biztosítani. Minthogy egy ilyen szövetkezeti vezérfontalnak már régóta érezzük a hiányát, kérjük gazdaköreinket, hogy előfizetésükkel támogassák annak kiadását. A könyv ára 20 lei lesz, amit úgy hisszük, minden gazdakör szívesen ad egy ilyen értékes munkáért. Előfizetéseket lapunk kiadóhivatala is elfogad, melyet kérünk rövid időn belül eljuttatni.

Az újkori gyümölcstermelés. Még szedés alatt áll és így csak részben olvashattak nyomtatásban: Gyerkés Mihály ny. tanító, rövidesen a könyvpiacra kerülő „Az újkori gyümölcstermelés” című könyvét. Ez a népszerű modorban írt és mintegy 160 olda-

lon a gyümölcstermelés és az ennek révén való jövedelemszerzés minden mozzanatát felölelő könyv, képekkel illusztrálva, főleg az amerikai rendszerű újabkori gyümölcstermelési módokat közli. A könyv úgy a termelői, mint a gyümölcsvédelmi és értékesítési tendőkben ismertetéseket ad gyümölcstermelőknek. Ára 40 L. Megrendelhető a szerzőnél Odorheiu.

Uj lap a Székelyföldön.

A székelyföldi lapokban lefolytatott alapos megbeszélés eredménye gyanánt, az Orbán Balázs Székelyföld leírásának folytatásaként most jelent meg — az első betűjétől az utolsóig — tisztán csak székely témákkal foglalkozó képes havi folyóirat, **Székelység** címen, amelyben az aktuális problémák is helyet találnak. Közéletünk és a szaktudományok legkiválóbbjai állanak a Bányai János geológus tanár szerkesztésében megjelenő szerény terjedelmű, de szép kivitelű tartalmas új orgánus mellett.

Az első számban az Orbán Balásról szóló megemlékezés után Szádeczky L. a székelyszékek kialakulását ismerteti. Majd vers, egy jóízű góbéság. (A jánosfalvi medve vadászattal) s Sz. Horáth L. gyűjtéséből egy új Nyikómenti nótát közzétesz. A rovatok gazdag anyaga a székelyföldi kutatásokról, irodalomról, hírekről számol be. Igen fontos szerepe van a Székely szótár és a Lexikon rovatainak. A székely anyavárosban Székelyudvarhelyen-Odorheiu megjelenő folyóirat nagyon szerény anyagi igényeket támaszt (e csonka évre 40 lei, tanároknak, tanítóknak, papoknak, nyugdíjasoknak 30 lej!).

Kisebb szakközlemények

Uj cukorrépa-érettelési eljárás. A vetőgépet olyan sortávolságra állítják be, amilyen az eddigi művelési módnál a növénytávolság volt (kb. 25 cm.). Kikelés után fogasol, majd egyezés idején előbb a sorokat (keresztben), kapálógéppel, az eddig szokásos sortávolságra átvágja. Szóval fordított munkát végez. A répát az eddigi növénytávolságra veti és a szokásos sortávolságra egyezi ki. Ennek az az előnye, hogy a kicsiny sorok is megkapálhatók géppel, mert pontosan egy irányban állnak bennök a növények. Így a répát több ízben meg lehet kapálni hosszában és keresztben. Kézimunka csak az egyezést és ezt követő kapálás. Minden más ápolást géppel, olcsón végeztet. — Szerző eljárását már nagyban is kipróbálta. Előnyösnek találta: 1. az átvágás kapálógéppel végezhető, 2. répát hossz- és keresztirányban géppel lehet kapálni, 3. kb. 50 százalékos kézi munkát takarít meg, 4. a répa állása egyenletes, növekedése üde, talaja állandóan nyitva van, 5. a levélkorona erős fejlődésű, 6. az átvágás szélességét szabályozhatja, így a kelés szerint esetleg szűkebbre is veheti, a répák számát terület-egységként befolyásolhatja, 7. sűrű állás, üde fejlődés nagyobb termést biztosít. — Egyetlen hátrányul azt ismeri el, hogy k. h. kint 5—6 kg-al több vetőmag kell.

(Mittel. d. D. L. G. 1931: sz. 13. Zuckern-überbau 1931. 3.)

Bitterea.

EGYLETI ÉLET

1930. évre 300 L tagdíjat és E. G. pótdíjat fizetett: Biró P. Sznagyfalva, gr. Degenfeld M. Hadad, Gál L. Alsógárd (150.—).

1931. évre 350 L tagdíjat és E. G. pótdíjat fizetett: Gazdakör Érmihályfalva, Gazdakör Moesolya, br. Bánffy D. Szalárd (150.—), Pataki A. Várfalva (300.—), dr. Silay J., dr. Szász F. Kolozsvár, gr. Degenfeld M. Hadad, Erdős-zádai gazd. Erdősáda, dr. Boros B. Honetó, Takácsi M. Tövisgyháza, Gazdakör Nagysármás, Gazdakör Inaktelke, Gál L. Alsógárd (300.—), Gazdakör Bodófalva, Gazdakör Nagybun, Ferencz Zs. Eggerszeg (300.—).

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank RT.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7. szám

Betéteket előnyös kamattal fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai: Dej-Dés, Diciosánmartin-Dicsőszentmárton, Alba-Iulia-Gyulafehérvár, Targu-Mures-Marosvásárhely, Oreda-Nagyvárad és Timișoara—Temesvár.

SAJÁT TÖKÉI: 145 MILLIÓ LEJ

Affiliált intézetei: Torda-Aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Turda-Torda, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Aiud-Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Odorheiu—Székelyudvarhely és Cristur-Székelykeresztur, Szászrégenvidéki Takarékpénztár Rt. Reghin-Szászrégen, Népbank Rt. Huedin-Bánffyfyhunyad, Szamosújvári Hitelbank részvénytárs. Gherla-Szamosújvár.

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez Áruraktárai a vasut mellett 3804

Vegyes közlemények

Időjárás. A botfalusi cukorgyár meteorológiai állomásának jelentése szerint szeptember hó folyamán a maximális légnomás 723.6 volt 15—16-án, a minimális 704.2 23-án. Hőmérsék: közép + 12.6 C, maximális + 29.3 C 5-én, minimális — 3.4 C 29-én. Csapadék: havi összege 52.2 m/m, maximális 17.2 m/m 14-én. Csapadékos napok száma 20.

Halálozás. Szabó József gazdatiszt, az E. G. E. tagja, 47 éves korában hosszas szenvedés után Maroskereszturon elhunyt. Halálát feleségén és kis leányán kívül a rokonok és jóbarátok serege gyászolja. Legyen emléke áldott, pihenése csendes.

Összeül a cukorgyárosok és a répa-termelők vegyesbizottsága. Az ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumban rövidesen összeül a cukorgyárosok és cukorrépa-termelők vegyesbizottsága, hogy a répaárrakra vonatkozólag új megállapítást kössön. Amint ismeretes, ez év elején hosszas tárgyalások után olyan megállapodást kötöttek az érdekeltek, hogy ebben az évben a tavalyinál jóval kevesebb répát fognak termelni a gazdák, mert a gyárak — miután jelentős készletük maradt fenn tavalyi cukorból, — nem tudják az eddig termelt répa mennyiségeket feldolgozásra átvenni. Amint értesülünk, a miniszterium a mostani ármegállapítás során módját akarja ejteni annak, hogy úgy a gyárosok, mint a répa-termelők áldozatkészsége folytán szállítsák le a cukor árát a fogyasztás számára. A cukorárak leszállításának első feltétele a cukoradó csökkentése. Az áldozatkészségben az államnak kell vezetnie, mert a 40 lejes árból kb. 15 lej esik adóra minden kg. cukor után.

Ismét felütötte a fejét a mételykór Erdélyben, mely ezrével szedi áldozatait a juhnyájokban, ha idejében fel nem ismerjük és nem védekezünk ellene. A mételykór jelenlétének elsődleges tüneteit a jó gazda szeme már megláthatja novemberben a legelőről való beszorulás idején. A mételykórban szenvedő juhek szemefehérje sárga színű lesz, a nyakán mirigyek képződnek, sőt előhaladottabb stádiumban már a gyapju is kezd hullani. A hegyre hajtott beteg juhek a nyájban mindig hátul kullognak. A mételykórnak megvan a biztos gyógyszere, mely bármely gyógyszerárban kapható. A gazdák érdeke, hogy idejében Disztolozzanak a károk elkerülhetése céljából.

Tenyészállatvásár. Október 18-án Medgyesen díjazással egybekötött tenyészállatvásárt rendez az Erd. Szász Gazdasági Egyesület.

Aki a Minerva Biztosító R. T.-nál biztosít, az közvetve az egyesületet is támogatja és így érdekeinek hathatósabb védelmét mozdítja elő.

Egy újabb kényszerindikátus. A kormány a legalább 4,000.000 L tőkével rendelkező gyümölcsexportöröket szindikátusba tömörítette. A termelők nagy méltatlankodással fogadták a monopolisztikus szervezet életre hívását, mert a szindikátus a gyümölcsöt standardizálja. Ha a termelő akar exportálni, 40.000 L taxát kell fizessen a szindikátusnak. Enélkül az áru nem vihető ki. A gyümölcskereskedők is tiltakoznak az egyeduradalom ellen, mivel a kisebb tőkés, de becsületes, munkás kereskedők a nagytőke spekulációjának eszközévé alacsonyulnak. ha a termelő exportál bankgaranciát kell adjon ha netalán külföldön az áruja nem felelne meg a címzettnek. Ez az intézkedés a termelést nem mozditja elő, hanem békóba köti csupán.

A cukormonopolium bevezetése. A kormány tervbe vette a cukor monopolizálását. Ezirányban a tárgyalások már megkezdődtek, de még bizonytalan, hogy a gyárakat, vagy csak a termelvényeiket veszi át az állam, illetve a monopolhivatal. A cukor monopolizálása esetén bizonyára a répatermelés rendszerében is változások fognak történni.

Kisküküllőmenti Bortermelők Szindikátusa. Október hó 9-ikén tartották a vármegyház nagytermében gyűlésüket a Kisküküllőmenti Bortermelők és fenti címmel Szindikátust alakították, mely nyomban meg is kezdte működését. Egy kilenctagu választmány választotta. A Szindikátus elnöke: Negruțiu Emil. Alelnöke: Báró Horváth Arthur. Szakvezetője: Schöppner Sámuel. A tagok mustjaikat a vármegyház pincéjébe hozzák össze. Egalizálják két minőségben, 19½ és 22 Klosternerburgi fok között lesz egy és 22 fokon felül egy másik minőség. 19½ fokon alóli must nem lesz bevéve. A mustot és bort a legszakoszerűbben fogja kezelni a szindikátus úgy, hogy már januárban kristálytisza, harmonikus, zamatos, kellemes ízű bor lesz forgalomba hozható, igazi kisküküllőmenti jelleggel. A szüret csak okt. 20-ika után kezdhető meg. Az idejű termést már egalizálják.

Felvétel a székelykereszturi gazdasági iskolába. A miniszterium részéről engedélyezett székelykereszturi unitárius téli gazdasági iskola igazgatósága közhírré teszi, hogy az iskolában a tanítás f. évi október 15-én megkezdődik. A téli félév tart április 15-ig s aztán a tanulók a tanárok ellenőrzése mellett folytatnak gyakorlatot a saját, illetve szülőik gazdaságában. Az iskola I. osztályába felvétetnek 14—30 éves, magyar anyanyelvű, román állampolgárok, kiknek a következő feltételeket kell igazolniuk felvételi kérésükben: 1. Keresztlevéllel azt, hogy betöltötték a 14 életévüket, de a 30-ikat még nem. 2. Községi előjárósági bizonyítvánnyal azt, hogy maguknak, vagy szüleiknek legalább 2 hold mezőgazdasági ingatlanuk van. 3. Iskolai bizonyítvánnyal azt, hogy legalább 4 elemi osztályt végeztek. 4. Orvosi bizonyítvánnyal azt, hogy egészségesek és munkaképesek. 5. Községi előjárósági bizonyítvánnyal azt, hogy úgy ők, mint szüleik kifogástalan magaviseletűek. Az iskola növendékei az intézetben konviktsi étkezést kaphatnak, a husz éven alóli növendékek pedig benlakást is. 6 havi konviktsi díjban beszolgáltatandó egy öl tűzifa, egy mun. buza, 30 kg. kukorica, 5 kg. zsir, készpénzben pedig azon felül 1720 lej, mely utóbbi összeg megváltható tűzifa, árpa, burgonya, kukorica, vagy buzával. — Internátusi, könyvtári, szerszámhasználati stb díj 6 hónapra 1000 lej. A konviktsi díj 2 havonként előre fizetendő, az internátusi díj pedig 2 egyenlő részletben szintén előzetesen. Szegénysorsu és jó igyekezetű növendékek részére bizonyos számú ingyenes, illetve félkedvezményes hely áll rendelkezésre.

— Agyvértódulás, szívzorongás, nehéz légzés, félelemérzés, idegesség, fejfájás, lehangoltság, álmatlanság a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által igen sokszor megszüntethetők. Tudományos megállapítások megerősítik, hogy a Ferenc József víz a makacs székszorulás mindenféle jelenségeinél a legjobb szolgálatot teszi. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

PIAC.

400 lejes buza, bélyegmentes kenyér, buzaközpont stb. Alig egy pár hete ragasztják a kenyérré a bélyeget gazdamentés címen, máris a bélyeg értékének tizszeresére nyomták le a malmok a gabona árát. A gazdának járó 10.000 lejes exportbuza árpraemiumot az exportörök élvezik. Bulgáriából 120 lejért vett búzát Galacról 10.000 lejes praemiummal szállítja külföldre a spekuláció a romániai buza helyett. Ez jobb üzlet. Ujabbban minimálni akarják a buza árát 400 lejben. Ez azt jelentené, hogy ennél kevesebbet adni nem szabad 100 kg. búzáért. Jó volna, de ki venné meg azt a sok búzát, ami egy nap alatt beömlene a buzaközpontba? Hiszen még 200 lejért sem lehet eladni már a búzát! Törje le az állam a kartelleket, amelyek milliárdokat keresnek a gazdán. Szállítsa le az adókat, teremtsen közbiztonságot, nyomja le az ipari cikkek árát, maximálja azokat a kenyér, tej és hús-árak helyett. A 400 lejes buza árban épen úgy nem bizunk, mint ahogy nem bizunk a kenyérbélyeg üdvöztető hatásában sem.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lej Vastagabb betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lej

Eladó 1 drb. üveges ajtó, 2 drb. nagy tükörráma 1 hordó, korcsolya, 1 drb. 1.5 m. régi pult, 1 óra, 1 drb. 2.50 méteres pult, 1 létra 3 méteres, 1 kettős létra, 1 tizedes mérleg, 1 üvegfal ajtóval, 2 írőasztal, 1 könyv, szekrény cseresznyefából, 2 szék, 2 vaskályha, 1 roderthal sokszorosító gép, 1 négyfokos szekrény, 1 kis könyvespolc, 1 Smith-Premier írógép, 1 iromány szekrényke, 2 kis álvány, 1 mosdó, 1 zsáktaliga, 1 tűzoltó készülék, 1 pénztár fülke, 1 kis asztal. Cim a kiadóhivatalba. 390

Keresek gazdaságom részére egy kaució képes ispánt, esetleg gazdatisztet, Nagy Dénes földbirtokos Turda.

Illetékes külföldi szakemberek ismételten ajánlják mindennemű vetőmagvak pácolásához a modern univerzális

C E R E T A N

szárazpácot. Önnek is érdeke a gazdaságos és biztos hatású, sok oldalról ajánlott szárazpácnak saját gazdaságában való használata. Ceretan eddig „Coresan” név alatt lett árusítva.

Kapható:

WEINRICH & ING. ZAPFE
CLUJ. — Strada Regina Maria No. 16

és az összes szakmabelli üzletekben.

Arjegyüket és ismertetést ad:

PHARMA STUDERUS & Co.
București 2. — Str. Spiru Haret No. 5

Bayer-Merkur-Ordnung-Konzern

SZŐLŐOLTVÁNYOK

Amerikai sima és gyökeres vesszők legjobban és garantált fajtisztán kaphatók **GASPARI FR.-nél, Medgyesen** Jud. Tárna-mare. — Árjegyzék kívánatra. „Neuburger” különlegesség. 403

ANYAROST (Secale cornutum)

feketéskéket, ideit vennék.

404

Ajánlatokat

Rudolf Mosse hirdetőbe Arad kérek.

Ingyen pácol

PORZOL-lal

A Porzolózott vetőmagból holdanként 10 kg.-al kevesebbet vethetünk mint a gálícsavázás után. — A megtakarított mag értéke többet tesz ki, mint a Porzol ára.

Csak eredeti csomagot fogadjunk el. —
Ovakodjunk utánzatoktól.

Kapható:

Aiud: Hangya Központ, Dr. Szentiványi Árpád Str. Regina Maria 19. — Arad: Mezőgazdák Kereskedelmi R. T., Str. M. Sanescu 2. — Baia-Mare: Haracsek Vilmos Utóda. — Careii-Mare: Sztruhár és Mandl. — Cluj: Agrotechnica, Calea Reg. Ferdinand 8. Schieb & Co. Piața Mihai Viteazul 40. — Dej: Szamosmegyei Gazdasági Egyesület. — Gherla: Florián Jakab Utóda. — Huedin: Bodor László gyógyszerár. — Ludoșul de Mureș: Gál Zoltán. — Marghita: Glück Áron és Fia. — Oradea-Mare: Takarékoság Szövetkezet, Piața Unirii 5, Fenyő Ödön Strada Aurel Vlaicu 53, Gazdasági Egyesület Strada General Berthelot 8. — Satu-Mare: S. A. al Agricultorilor, Str. Regina Maria 17, Hangya Tranzito Raktár. — Stf. Gheorghe: Hangya Tranzito Raktár, Saturnus Kereskedelmi Vállalat. — Sighisoara: J. L. & A. Hesshaimer. — Simleul-Silvaniei: M. Schwarz, Brand József vezérigazgató. — Tg.-Mures: David János gyógyszerész, Hangya Tranzito Raktár. — Timișoara: Karner Ede R. T. Str. Brătianu 12. Geakray S. P. A. Str. Timotei Ciparu 5. — Turda: Polonyi Sándor. — Valea lui Mihai: Grosz Lajos. — Zalău: Dr. Bikfalvy István, Kincses & Erdey és minden szaküzletben.

Vezérképviselő: FREDERIC SPODHEIM és TÁRSA
București 2, Bulev. Elisabeta 55.
360